

Звіт

про гірський туристський

(вид туризму)

спортивний похід 2 категорії складності

в малих горах Українськими Карпатами

(географічний район)

Що був здійснений з 1.05 по 9.05 2013 р.

Маршрутна книжка № 11/2013

Керівник групи Грабець Богдан Богданович

(Прізвище І. П.)

Адреса керівника: м. Київ, grabetsb@gmail.com

ЦМКК ФСТУ розглянула звіт і вважає, що похід може бути зарахований усім учасникам та керівникові як похід II (третьої) категорії складності.

Звіт використовувати в бібліотеці т.к. «Глобус» на сайті <http://tkg.org.ua/>

Штамп МКК

Київ 2013

1. Довідкові дані про туристський спортивний похід.

1.1. Параметри походу

Вид туризму	Категорія складності	Довжина маршруту, км	Тривалість		Термін проведення
			Загальна	Ходових днів	
Гірський (малі гори)	друга	120км	9	9	1.05 - 11.05.2013

1.2. Докладна нитка маршруту

с. Богдан - г. Петрос Мармарошський (1А) - плн. Квасний - пер. Піп Іван Мармарошський(1Б)- г. Межипотоки - г. Стіг - г. Васкуль - г. Піп Іван Черногірський - оз. Бребенескул - пер. Гутин-Томнатик по ребру(1Б) - пер. Ребра(1Б) - плн. Гаджина - пер. Шниці(1Б) - оз. Несамовите – г. Говерла - ур. Скопеска - г. Петрос Черногірський (1А) - пер. Шешул - с. Кваси

1.3. Дані про досвід учасників

№, п/п	П.І.П.	Рік народження	Обов'язки в поході	Туристський досвід
1	Грабець Богдан Богданович		Керівник	1ГК Крим(з) 1ПК Карпати 4ГУ Кавказ
2	Рябуха Сергій Миколайович		Заст. керівника завгосп	1ГК Крим 2ГУ Кавказ
3	Халімончук Віталій Миколайович		Завспор	1ПК Карпати 1ГУ Крим
4	Олімпієв Микита Дмитрович		Літописець	1ПУ Карпати 1ГУ Крим
5	Зайцев Дмитро Юрійович		Зав. особистим спор.	1ПК Карпати 1ГУ Крим(з)
6	Живолуп Олександр Олександрович		Ремонтник	н/к Крим, Карпати 1А (уч)
7	Козлик Олександр Вікторович		Фотограф	1ГУ Крим
8	Мельник Ярослав Сергійович		Логіст	1ГУ Крим
9	Рубан Марина Леонідівна		Учасник	1ГУ Крим 1ГУ Карпати
10	Савчук Елена Ігорівна		Учасник	1ГУ Крим(з)
11	Романова Сабіна Миколаївна		Медик	2ПУ Карпати 1ГУ Крим
12	Леонтєва Катерина Сергіївна		Фінансист	1ГУ Крим
13	Міщенко Іван Валерійович		Примусник	1ГУ Крим

2. Графік руху та технічний опис проходження маршруту

2.1 Графік руху

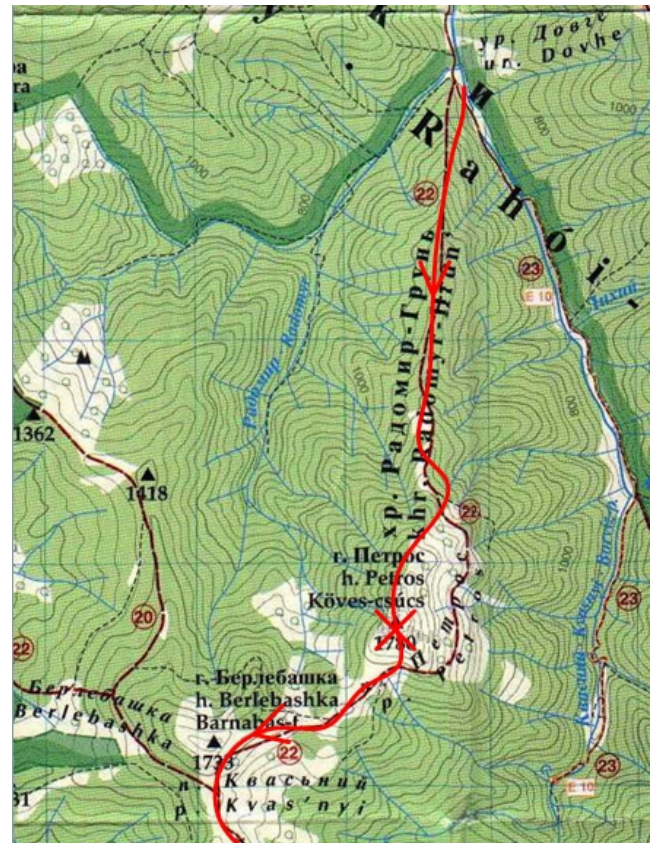
Дата День походу	Назва ділянки	Час проходженн я	Відстань та перепад висот	Метеоумови	Опис ділянки	Примітк и
1	3	4	5	6	7	8
1.05 1 день	с. Богдан – злиття стр. Радомир - Квасний	1 год 20 хв	6,5 км, +100 м	хмарно	Грунтовою дорогою по лівому березі р. Квасний	
2.05 2 день	г. Петрос Мармарошський (1А) – пол.. Квасний	7 год 40 хв	9,5 км, +1280 м/ -475 м	сонячно, легкий вітер	Див. паспорт перевалу	
3.05 3 день	п.м.н. – г. Піп Іван Мармарошський - пер. ПІМ (1Б) – озеро під в. 1872,8	8 год 05 хв	5,5 км, +240 м/ -300 м	ясно, вітер 7-10 м/с, темп. +13°C	Див. паспорт перевалу	
4.05 4 день	п.м.н. – кордон – г. Межипотоки - - г. Міка-Маре – пол.. Шавул	6 год	21,2 км, +500 м/ -650 м	незначна хмарність	Рух ґрунтовою дорогою (контрольно- слідовою смугою) вздовж кордону	
5.05 5 день	п.м.н. – г. Стіг – г. Вихід – пол.. Гропа	5 год 20 хв	17,0 км, +200 м/ -400 м	незначна хмарність, легкий вітер	Рух ґрунтовою дорогою	
6.05 6 день	п.м.н. – г. Піп Іван – г. Дземброня- оз. Бребенескул	4 год 30 хв	14,4 км, +650 м/ -500 м	незначна хмарність, легкий вітер	Рух маркованою тропою	
7.05 7 день	п.м.н. – пер. Гутин-Томнатик (по ребру 1Б)- -пер. Ребра (1Б)- пол. Гаджина	8 год 15 хв	6,8 км, +355 м/ -350 м	ясно, вітер 5-7 м/с, темп. +15°C	Див. паспорти перевалів	
8.05 8 день	п.м.н. – пер. Шпиці(1Б) – оз. Несамовите – г. Говерла – ур. Скопеска	7 год 10 хв	15,2 км, +600 м/ - 500 м	ясно, вітер 3-5 м/с, темп. +13°C	Див. паспорт перевалу	
9.05 9 день	.м.н. – г. Петрос Черногірський (1А) – пер. Шешул – с. Кваси	5 год 25 хв	23,6 км, +680 м/ -1200 м	ясно, вітер 1-3 м/с, темп. +15°C	Див. паспорт перевалу	
	Всього:	53год 43 хв	120 км, +4605 м/ -4375 м			

3.1. Паспорти перевалів

Паспорт траверсу г. Петрос Мармароський (1А)

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва (рекомендована)	висота (м)	координати (WGS-84)	категорія складності		
						сезон	зима	міжсезоння
Карпати	Мармароський	р. Ладомир – р. Квасний	Петрос Мармароський	1780	47°57'43.96''N 24°20'20.91''E	-	-	1А

- Загальний час проходження: 7:40, (від злиття р. Ладомир та р. Квасний до пол. Квасний)
- Затрачено часу на підйом: 4:40, перепад висот +1080 м.
- Затрачено часу на спуск: 3:00, перепад висот +200/-375 м.
- Рухались з самостраховкою: 0:00, з одночасною страховкою: 0:00.
- Рухались з поперемінною страховкою: 0:00, з перильною страховкою: 0:00.
- Організовано пунктів страховки: 0.

7. Характеристика ключової частини підйому та спуску по ділянкам:

ділянка шляху (від - до)	загальний час проходження (год:хв)	довжина (м)	крутизна (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху зі страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих пунктів страховки
						самостраховкою	одночасною	поперемінною	перильною	
Підйом з полонини на першу вершину	1:25	1500	25-50	+460	Чагарник та сніг у невисокому лісі, схил завалений деревами	-	-	-	-	-
Рух хребтом до вершини Петрос	0:50	630	10-45	+120/-20	Порослий невисоким лісом та чагарником гребень, місцями сніг	-	-	-	-	-

Спуск до грунтової дороги	0:45	920	0-45	+25/ -190	Кругі трав'янисті схили, чагарник	-	-	-	-	-
---------------------------------	------	-----	------	--------------	---	---	---	---	---	---

8. При проходженні траверсу необхідно наступне спеціальне спорядження:

- групове: кішки 1-2 пари.
- індивідуальне: трекпалиці – 1 пара, каска – 1 шт.

9. Рекомендовані місця для ночівлі: місце злиття р. Ладомир та р. Квасний, пол. Латундур, пол. Лисичий, пол. Квасний.

10. Траверс пройдено: 2.05.2013 р. у поході 2 к.с.

11. Метеорологічні умови при проходженні траверсу: сонячно, вітер 1-3 м/с, темп. +15°C

12. Необхідні додаткові умови до організації руху і страхівки.

В чагарнику та деревах зберігати дистанцію, при більшій засніженості можлива необхідність користуватись льодорубами. На гребні вершини можливі снігові надуви, тому при сніжній обстановці гребінь слід проходити в зв'язках, страхуючись за дерева.

13. Потенційна небезпека та засоби безпеки.

Потенційною небезпекою на підйомі є травмування гілками дерев та чагарнику, а також травми при падінні з повалених дерев. Рух з дистанцією, користування трекпалицями.

14. Керівник походу Грабець Богдан Богданович.

15. Маршрутна книжка № 14-ГЕ/13 ЦМКК, ЦМКК ФСТУ, 100-00-66666555.

Опис проходження траверсу та картографічний матеріал

Стан рельєфу можна оцінити ще на виході з с. Богдан вверх по річці Квасний, звідки добре видно вершини (фото 1). Вздовж річки йде грунтова автомобільна дорога. Як місце ночівлі рекомендується місце злиття річок Ладомир та Квасний, де є підходяща для цього галявина справа по ходу руху, прямо біля дороги (фото 2).

Підйом почали прямо від галявини – місця ночівлі, в напрямку південного заходу по хребту Радомир-Квасний. Деякий час рухались вгору по схилу, доки не вийшли на гребінь хребта, надалі рухались переважно ним, майже строго на південь. Стежка здебільшого в лісі, часто завалена деревами (фото 3). Через приблизно дві години ходового часу, після виходу на дві сусідні полонини (на висоті біля 1300 м н. р. м.), стало видно початок снігового покриву в лісі далі по підйому (фото 4).

Було прийнято рішення не змінювати трекпалиці на льодоруби з огляду на незначну засніженість та лісистість найбільш стрімких схилів.

В кінці першої з двох полонин почали рухатись лівіше хребта по стежці, що траверсує Петрос. Після кількадесят метрів, ми звернули направо та почали підйом по лісистому схилу на гребінь хребта (фото 5). Підйом достатньо крутий з виходами скель, порослий деревами та травою. Тут почав траплятися сніг окремими плямами, також доводилось долати повалені дерева та чагарник. Таким чином вийшли на гребінь хребта і далі по ньому на першу з трьох вершин, майже не заліснену (фото 6). Підйом з полонини зайняв 85 хвилин ходового часу.

Пообідавши, рушили далі хребтом, йдучи один за одним по сніжних східцях (фото 7). Північна частина хребта була вкрита снігом, покрив якого зменшувався з рухом на південь. На самому гребені стежка слабо виражена, іноді доводиться спускатись на кілька метрів щоб обійти дерева (фото 8). Через 600 метрів руху по гребеню за 50 хвилин вийшли на вершину Петрос із триангулятором (фото 9).

Для спуску було обрано південний схил, лівіше продовження хребта, трав'яний кулуар починається за 20 метрів від вершини, через 100м спуску виходимо на тропу, яка траверсує схил та уходить в напрямі предвершини, яка видніється внизу. Сніг тут майже не трапляється, схил вкритий густою сухою травою, місцями виходи каміння (фото 10). Скинувши таким чином кількадесят метрів висоти, почали брати курс західніше, до продовження хребта, поступово переходячи в траверсування схилу з невеликим скиданням висоти. Через кілька огинів побачили наступну відкриту невелику вершину і траверсом вийшли на неї. Звідси шлях продовжується грунтовою дорогою вздовж хребта.

По цій дорозі дійшли до полонини Квасний, де перед початком підйому на г. Піп-Іван Мармароський заночували в дерев'яній будівлі над дорогою.

Висновки та рекомендації

Шлях було прокладено в основному по гребеню хребта, за винятком місць де на гребені знаходяться невеликі перешкоди у вигляді дерев. При хорошій погоді вершини майже весь час добре видно, що полегшує орієнтування. В міжсезоння південний схил не засніжений, але може бути досить густо вкритий травою. У випадку глибокого снігу і необхідності наведення поручнів, дерев для їх закріплення є вдосталь.

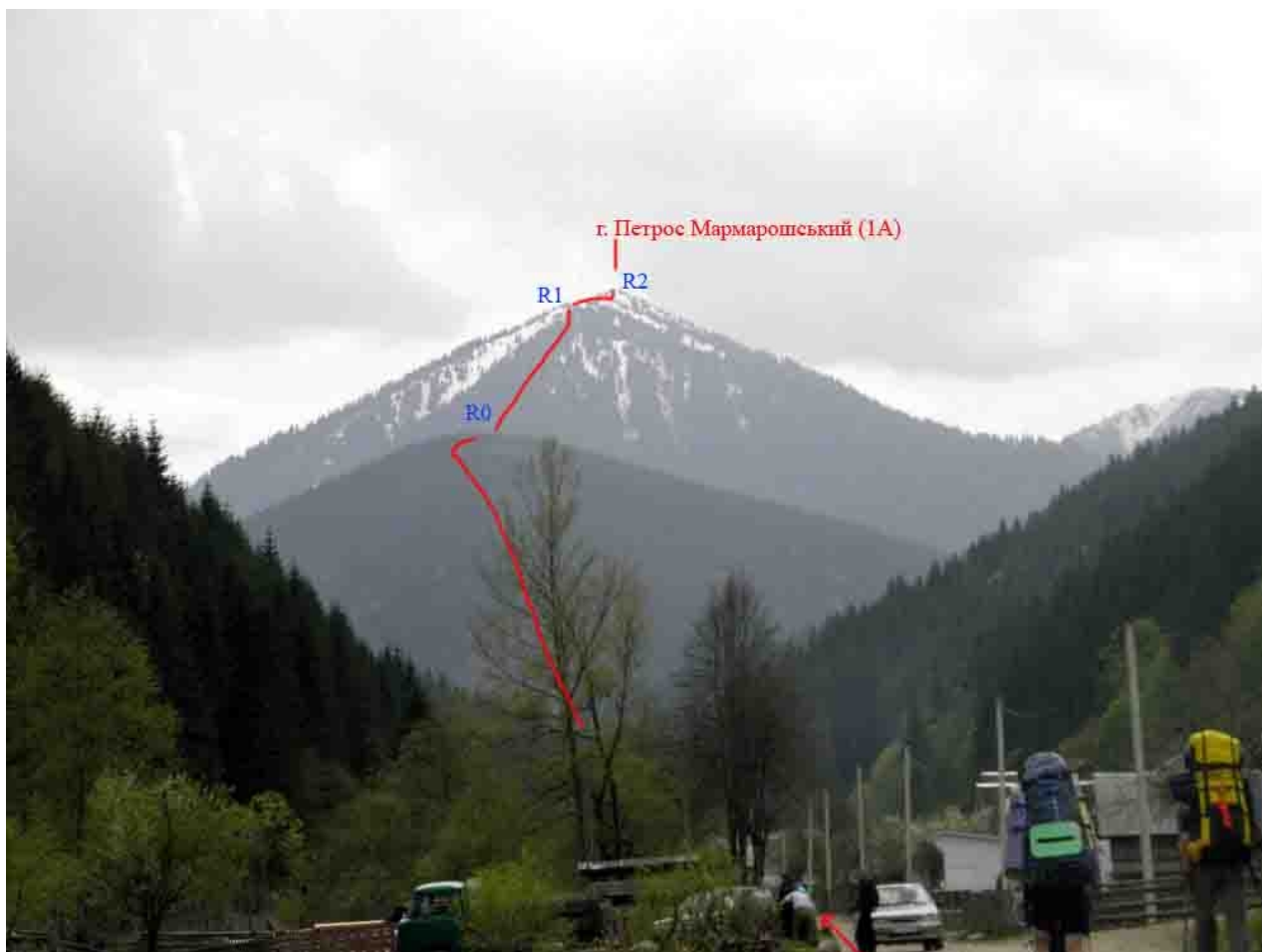

Фото 1. Вид на г. Петрос на виході з с. Богдан.

Фото 2. Місце ночівлі біля злиття річок Ладомир та Квасний.

Фото 3. Початок підйому гребнем.

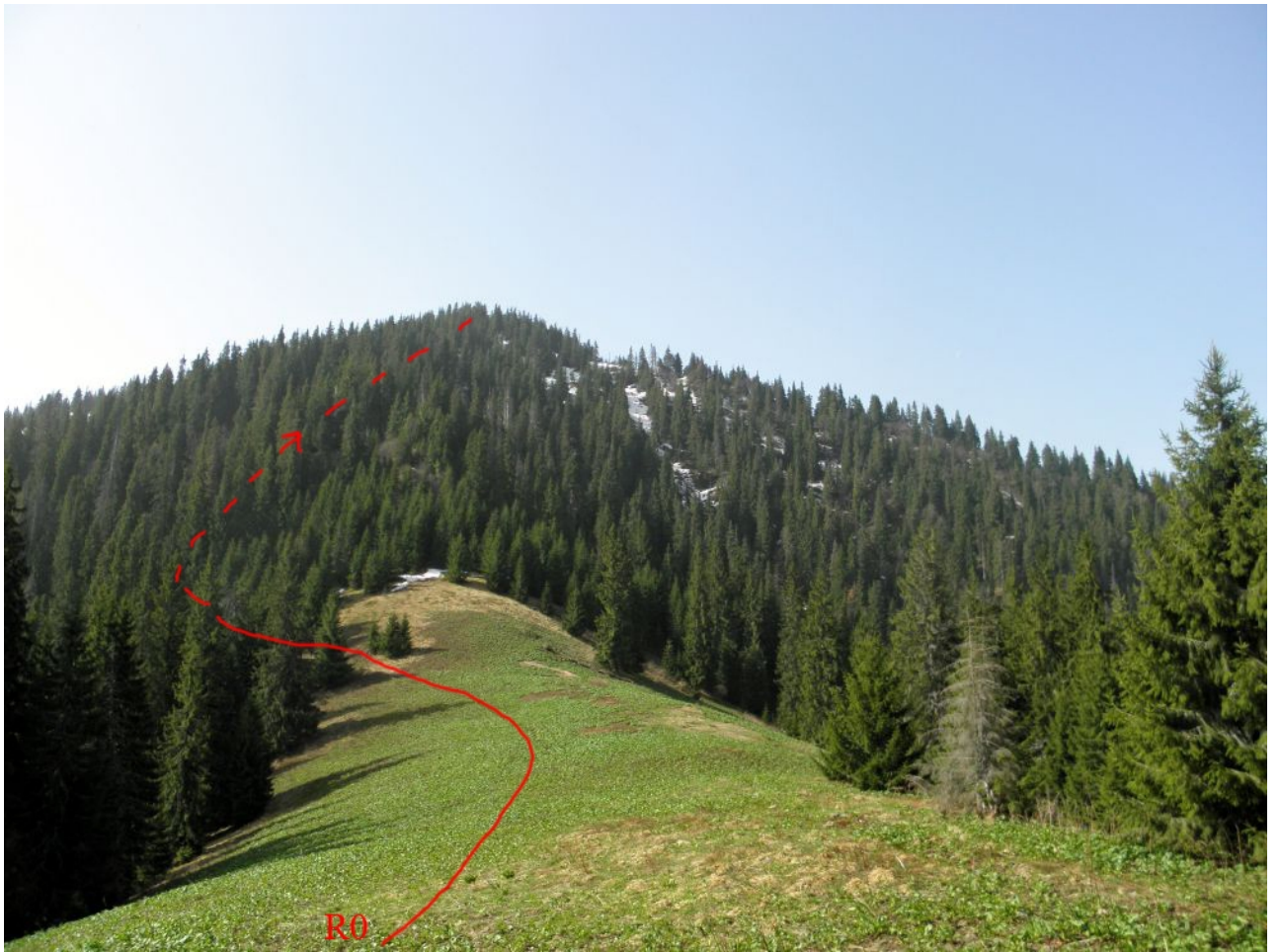

Фото 4. Вид на хребет з полонини.

Фото 5. Підйом на гребінь хребта зі східного схилу.

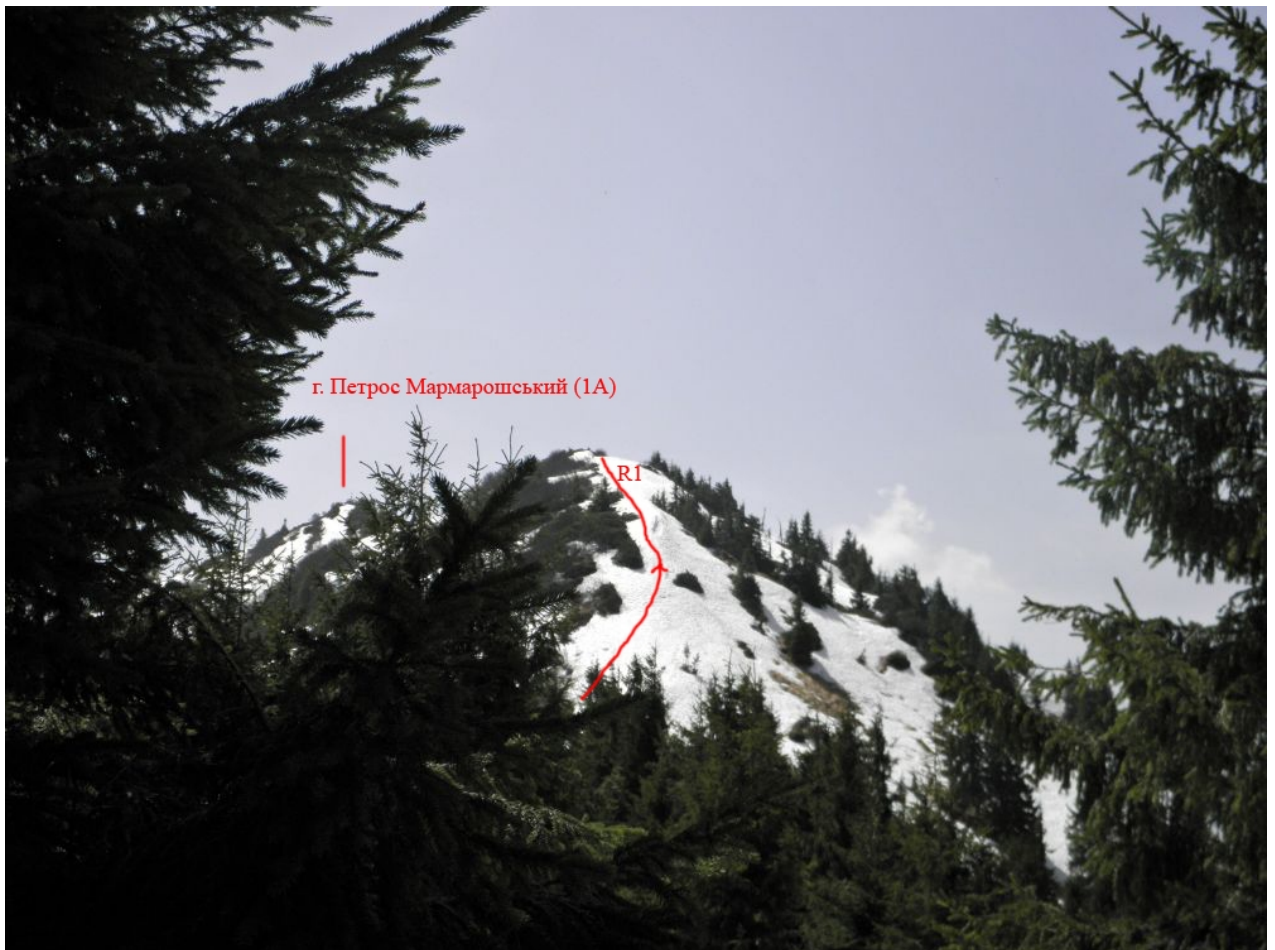

Фото 6. Вид на хребет з першої вершини.

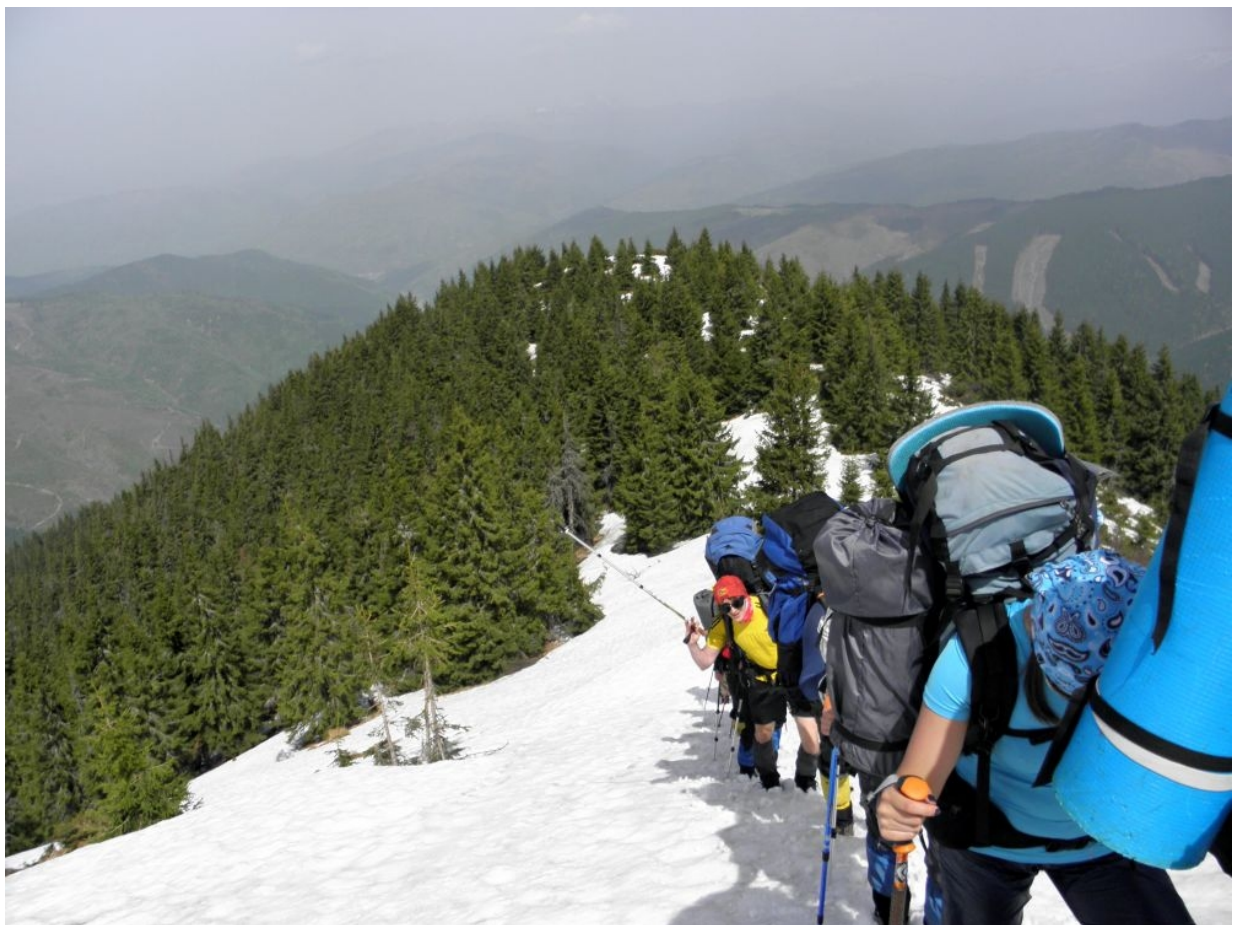

Фото 7. Рух по початку гребеня, по снігу.

Фото 8. Рух по гребеню перед самою вершиною Петрос.

Фото 9. Група на вершині Петрос.

Фото 10. Спуск з вершини південним схилом, вид на полонину Квасний.

Паспорт перевалу Піп-Іван Мармароський (1Б)

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва (рекомендована)	висота (м)	координати (WGS-84)	категорія складності		
						сезон	зима	міжсезоння
Українські Карпати	Мармароський	р. Білий – р. Квасний	Піп-Іван Мармароський	1898	47°55'38.82"N 24°19'32.31"E	-	-	1Б

8. Загальний час проходження: 8:05, (від дерев'яної будівлі на пн. схилі г. ПІМ до сусіднього перевального цирку)
9. Затрачено часу на підйом: 1:15, перепад висот +240 м.
10. Затрачено часу на спуск: 5:35, перепад висот -100 м.
11. Рухались з самостраховкою: 1:35, з одночасною страховкою: 0:00.
12. Рухались з попеременною страховкою: 0:00, з перильною страховкою: 5:35.
13. Організовано пунктів страховки: 3.

14. Характеристика ключової частини підйому та спуску по ділянкам:

ділянка шляху (від - до)	загальний час проходження (год:хв)	довжина (м)	крутизна (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху зі страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих пунктів страховки
						самостраховкою	одночасною	попеременною	перильною	
Підйом на сідловину перевалу	1:15	800	до 45	+240	Грунтова дорога та стежка, здебільшого вкриті снігом	1:15	-	-	-	-
Спуск до перевального цирку	5:35	130	30-85	-85	Сніговий карніз, скельний вихід з травою, скельна полиця, сніжник	-	-	-	5:35	3
Перехід до сусіднього цирку	1:15	1100	0-50	-300	Сніжник, місцями негустий чагарник	0:20	-	-	-	-

8. При проходженні перевалу необхідно наступне спеціальне спорядження:

- групове: кішки – 1-2 пари, мотузки 50 м – 3 шт, сніжні якоря або пікети – 4 шт. витратні петлі або мотузки.

- індивідуальне: трекпалиці – 1 пара, каска – 1 шт., льодоруб – 1 шт., страх. система в комплекті – 1 шт.

9. Рекомендовані місця для ночівлі: пол. Квасний, витоки р. Квасний.

10. Перевал пройдено: 3.05.2013 р. у поході 2 к.с.

11. Метеорологічні умови при проходженні перевалу: ясно, вітер 7-10 м/с, темп. +17°C

12. Необхідні додаткові умови до організації руху і страховки.

При підйомі – рух по черзі по сніжних східцях, при спуску – рух поодиноці по перилах із самостраховкою.

13. Потенційна небезпека та засоби безпеки.

Потенційною небезпекою є падіння на значну глибину по сніжнику, падіння зі скель на спуску, потрапляння в лавину, падіння каміння зі скель. Рух поодиноці, самостраховка, перильна страховка. Рух в сторону від основного кулуару, по можливості станції під скельними виступами.

14. Керівник походу Грабець Богдан Богданович.

15. Маршрутна книжка № 14-ГЕ/13 ЦМКК, ЦМКК ФСТУ, 100-00-66666555.

Опис проходження перевалу та картографічний матеріал

Підйом почали о 7:15 з дерев'яної будівлі на розвилці доріг на північному схилі г. ПМ. Рухались спочатку по ґрунтовій дорозі за вказівником «г. Піп-Іван» (за курсом правіше хребта і самої вершини) (фото 1), після кількох метрів звернули з дороги вліво за жовтим маркером і почали підйом на хребет. За 45 хвилин дійшли до місця, де ґрунтова дорога закінчується трикутником і далі йде стежка, траверсуючи хребет зі сходу. Далі почали підйом по сніжнику, вирубуючи ступені. (фото 2).

Західні схили без снігу, на гребені майже всюди снігові карнизи, східні схили вкриті сніжниками. Через 30 хвилин після кінця ґрунтовки вийшли на вершину перевалу і стали вибирати місце для спуску.

Сніговий карниз мав сліди тріщин і незначного сходження снігу, однак висока температура попередніх днів і щільність снігу свідчили про незначну лавинну небезпеку. Тим не менш, для спуску було обрано південний край карнизу через близькість до скель, що дозволило б організувати надійніші пункти страховки, а також через віддаленість від основного маршруту сходження снігу. На карнизі ближче до його основи було організовано станцію на снігу за допомоги сніжного якоря та пікета і організовано вертикальні перила з мотузки 50 м (фото 3). О 9:35 почали спуск (фото 4). Дугovidна форма карнизу дозволяла слідкувати за спуском з іншого краю і координувати дії учасників.

Спуск по першій мотузці дюльфера проходив по 7 метрах сніжного схилу крутизною до 80-85°, далі по скельному виходу, порослому травою, крутизною приблизно 70°. В кінці – сніжна полиця і 5 метрів траверсу до скельного відколу, де було організовано другий пункт страховки (фото 7). В зв'язку з значною крутизною схилу останній спускався на «льодорубному хресті», без рюкзака, який задалегідь був проволочений вусі самостраховки передостаннім учасником.

Друга мотузка кріпилася на петлю, накинуту на монолітний скельний відкол (фото 5). Крім того, тут було знайдено розхідні мотузки попередньої групи (Трегубової, 2011 рік). На 3 метри нижче станції починається дюльфер зі скельної полиці у висі на сніжник (фото 8), після чого – траверс під скельною стінкою в невеликий кулуар, утворений скельним виходом. Під стінкою – тріщина від талого снігу глибиною до 5 м.

Третю станцію організовано в невеликій ніші на початку кулуару, на снігу за допомоги якоря та пікета. Дюльфер по сніжному схилу крутизною 30-45° до виположування. Снігу мало.

Далі – рух кількох метрів з самостраховкою льодорубом вниз по схилу (фото 6) і збір групи (фото 9). Весь спуск зайняв 5 год 35 хв.

Рух у сусідній перевальний цирк продовжили з трекпалицями, траверсуючи схил у східному напрямку без значної зміни висоти (фото 10). Поверхня – спочатку сніжна, потім ґрунтова-сніжна з чагарником та невисокими деревами, схил крутизною до 35°. Можливе зісковзування учасників і падіння по снігу на незначну глибину.

На повороті за відріг хребта довелося долати сніжний схил крутизною до 45° із самостраховкою льодорубами (фото 11). За необхідності наведення горизонтальних перил опорами можуть служити невеликі дерева. Після виходу в сусідній перевальний цирк піднялися на верхнє його плато і тут о 16:45 стали на ночівлю.

Висновки та рекомендації

Для спуску було обрано більш технічно складний, але більш безпечний маршрут ближче до скель, який вимагає від групи певного досвіду руху по вертикальних перилах з рюкзаками. При недостатній засніженості можлива організація станцій на скелях. Можлива також необхідність використовувати кішки. При проходженні на підйом складність перевала перебільшує 1Б.

Фото 1. Вид на північний схил г. Піп-Іван

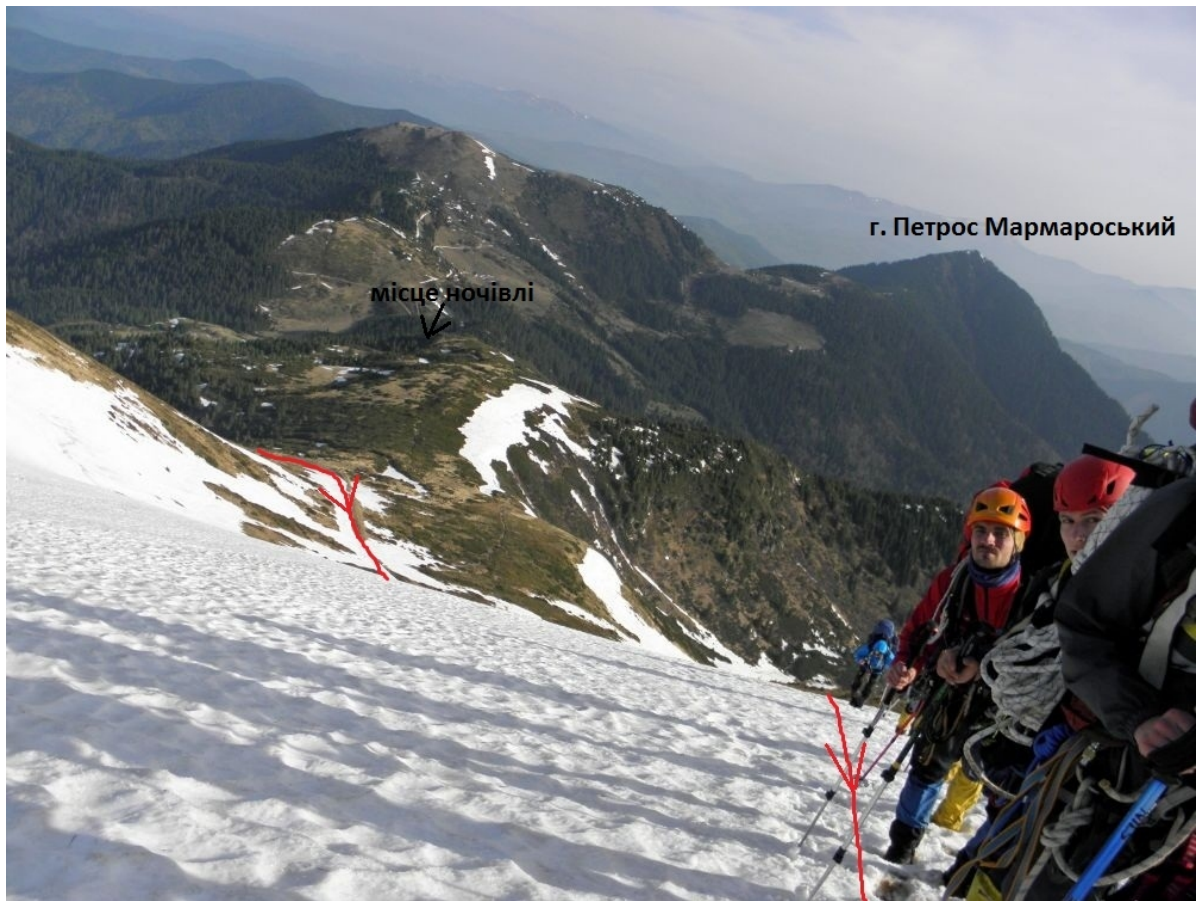

Фото 2. Початок підйому по сніжнику.

Фото 3. Сніжний карниз і вид на вершину, місця організації станцій.

Фото 4. Початок дюльферу з першої станції.

Фото 5. Друга станція на скельному відколі.

Фото 6. Весь маршрут спуску з перевалу.

Фото 7. Спуск до другої станції.

Фото 8. Спуск з другої станції.

Фото 9. Група після спуску з перевалу.

Фото 10. Маршрут спуску і переходу в наступний цирк.

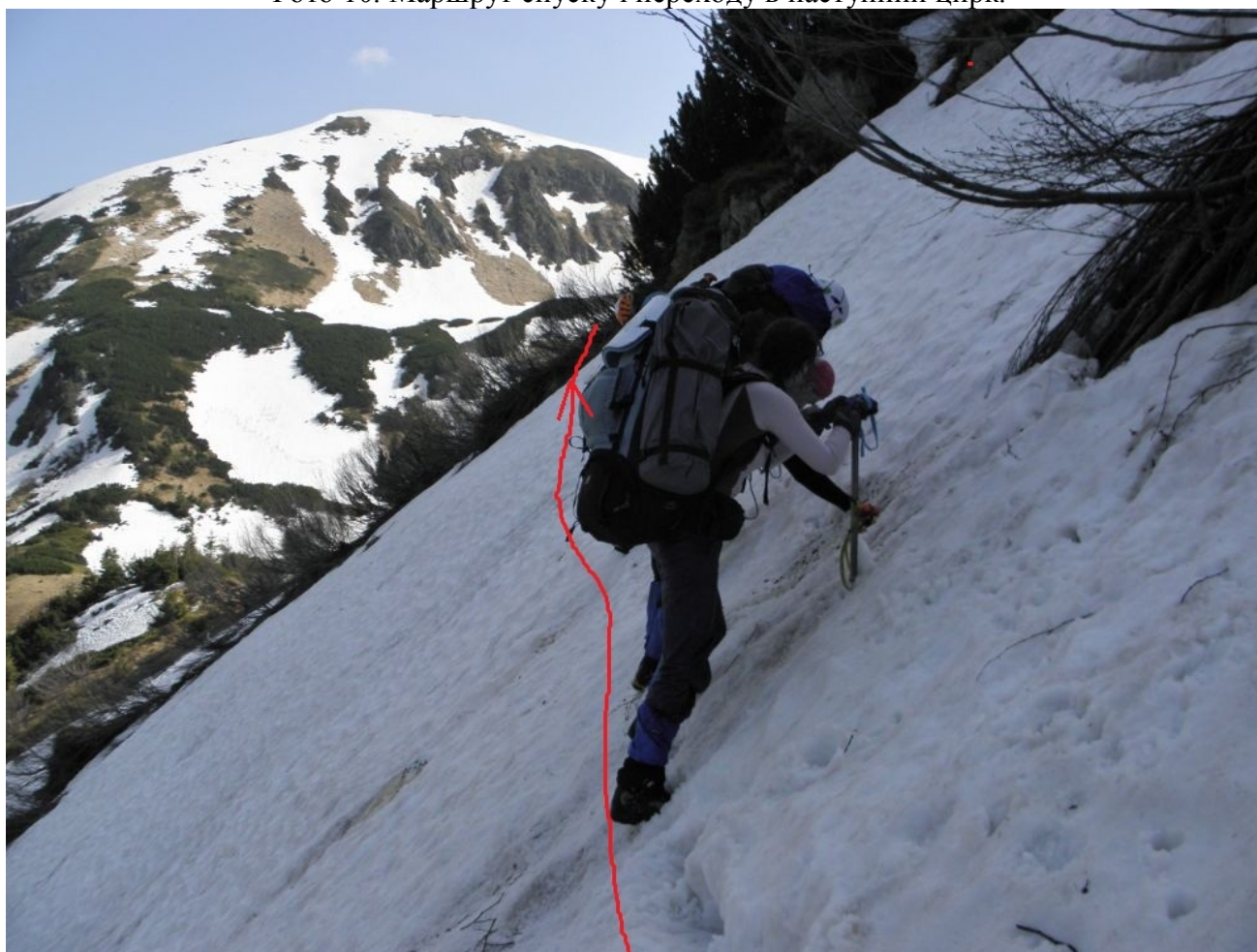

Фото 11. Траверс сніжного схилу.

Паспорт перевалу Гутин-Томнатик (1Б)

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва (рекомендована)	висота (м)	координати (WGS-84)	категорія складності		
						сезон	зима	міжсезоння
Українські Карпати	Чорногірський	р. Бребенескул – р. Мреє	Гутин-Томнатик	2016	48°06'15.72"N 24°33'23.17"E	-	-	1Б

15. Загальний час проходження: 4:15,
(від стоянки нижче оз. Бребенескул до хребта)
16. Затрачено часу на підйом: 4:00,
перепад висот +250 м.
17. Затрачено часу на спуск: 0:15,
перепад висот -90 м/+70 м.
18. Рухались з самостраховкою: 0:30, з одночасною страховкою: 0:00.
19. Рухались з поперемінною страховкою: 0:00, з перильною страховкою: 3:10.
20. Організовано пунктів страховки: 5.

21. Характеристика ключової частини підйому та спуску по ділянкам:

ділянка шляху (від - до)	загальний час проходження (год:хв)	довжина (м)	крутизна (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху зі страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих пунктів страховки
						самостраховкою	одночасною	поперемінною	перильною	
Підхід до початку ребра	0:30	500	45	+100	Крупні кам'яні осипи та сніг, крутий трав'янистий схил	0:30	-	-	-	-
Підйом по ребру	3:10	200	55	+120	Трав'янистий схил, середні та крупні осипи, скельні виходи	-	-	-	3:10	5

8. При проходженні перевалу необхідно наступне спеціальне спорядження:
- групує: мотузки 50 м – 4 шт., карабіни та петлі 120-150см.
  - індивідуальне: трекпаліці – 1 пара, каска – 1 шт., льодоруб – 1 шт., страх. система в комплекті – 1 шт., жумар – 1 шт.
9. Рекомендовані місця для ночівлі: оз. Бребенескул, пол. Гаджина.
10. Перевал пройдено: 7.05.2013 р. у поході 2 к.с.
11. Метеорологічні умови при проходженні перевалу: ясно, вітер 5-7 м/с, темп. +20°C

12. Необхідні додаткові умови до організації руху і страховки.

При підйомі – рух по черзі по вертикальних перилах, організація станцій під скельними виходами і в стороні від основного русла каменепадку.

13. Потенційна небезпека та засоби безпеки.

Потенційною небезпекою є падіння на незначну глибину, падіння каміння зі скель або від інших учасників. Рух поодиночі, перильна страховка. Рух в стороні від основного русла каменепадку, станції під скельними виступами.

14. Керівник походу Грабець Богдан Богданович.

15. Маршрутна книжка № 14-ГЕ/13 ЦМКК, ЦМКК ФСТУ, 100-00-66666555.

Опис проходження перевалу та картографічний матеріал

О 7:20 надягнули системи і почали спуск із льодорубами вниз по струмку від місця стоянки, нижче озера Бребенескул (фото 1, 2). Рухались по лівому борту, невдовзі перейшли на правий і почали підйом до відрогів г. Гутин-Томнатик (фото 3). Поверхня – сніжники та крупні кам'яні осипи, місцями жереп (фото 4), переходить у трав'янистий схил крутизною до 50° із чагарником (фото 5). За 30 хвилин підійшли під початок лівого з двох ребер, де з попереднього дня було наведено дві мотузки вертикальних перил.

Перший пункт страховки було організовано з петлі, накинutoї на скельний відкол трохи правіше лінії гребня, також для решти учасників було організовано ще одну станцію на скельному виході з ближнього боку русла каменепадку.

О 7:50 почали підйом по першій мотузці, по правому орографічному борту невеликого кам'яно-трав'янистого кулуару (фото 6). Через 20 м підйому – вихід вліво на гребінь, кілька метрів руху по жерепу і вихід до другої станції, також на скельному відколі. Друга мотузка – рух переважно трохи лівіше лінії гребня, місцями через жереп (фото 7, 9). Третя мотузка йде по курсу лівіше разом з лінією гребеня, до четвертої станції на скельному відколі (фото 8). Звідси близько 20 м до вершини технічної частини, котра закінчується кам'яною розщелиною, що звужується донизу (фото 10). Перший учасник повинен подолати її лазанням, щоб закріпити зверху останню мотузку вертикальних перил. Решта – або всередині розщелини, або одразу вийшовши на її верх і спираючись на краї. Мотузку закріпили на скельному відколі зліва після розщелини, за кілька метрів після її закінчення.

Об 11:00 закінчили технічну частину і за 20 хвилин по стежці піднялися на вершину Гутин-Томнатик (фото 11, 12). Ще 15 хвилин зайняв спуск на Чорногірський хребет.

Висновки та рекомендації

Маршрут підйому було прокладено по ребру відрогу, з огинанням перешкод у вигляді поодиноких скель та чагарнику. На початку підйому існує небезпека каменепадку, тому станції слід організувати під скельними виступами, рухатись по таких осипних ділянках поодиночі, з перильної страховкою.

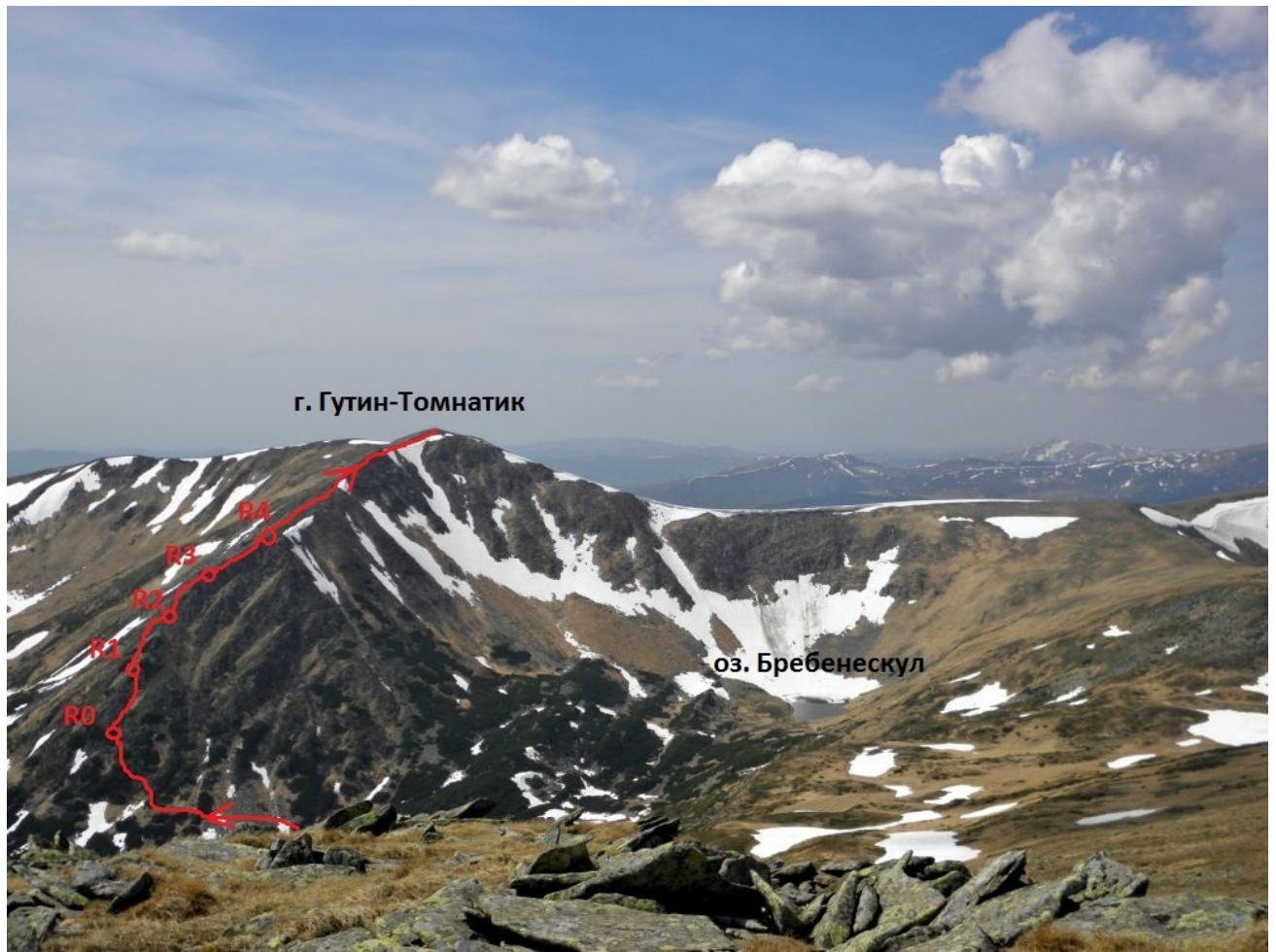

Фото 1. Вид на маршрут підйому і озеро Бребенескул.

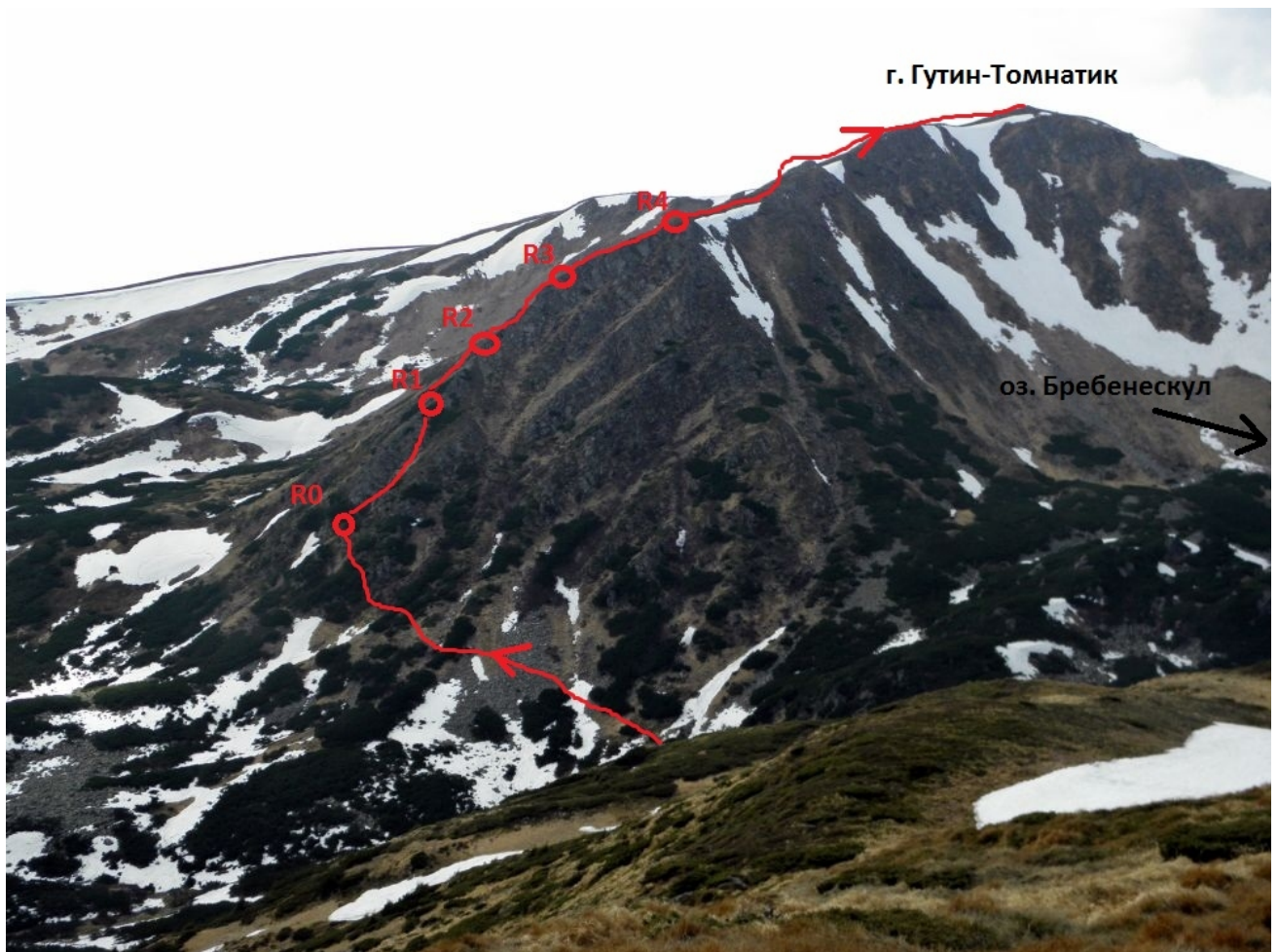

Фото 2. Детальніший вид на маршрут підйому.

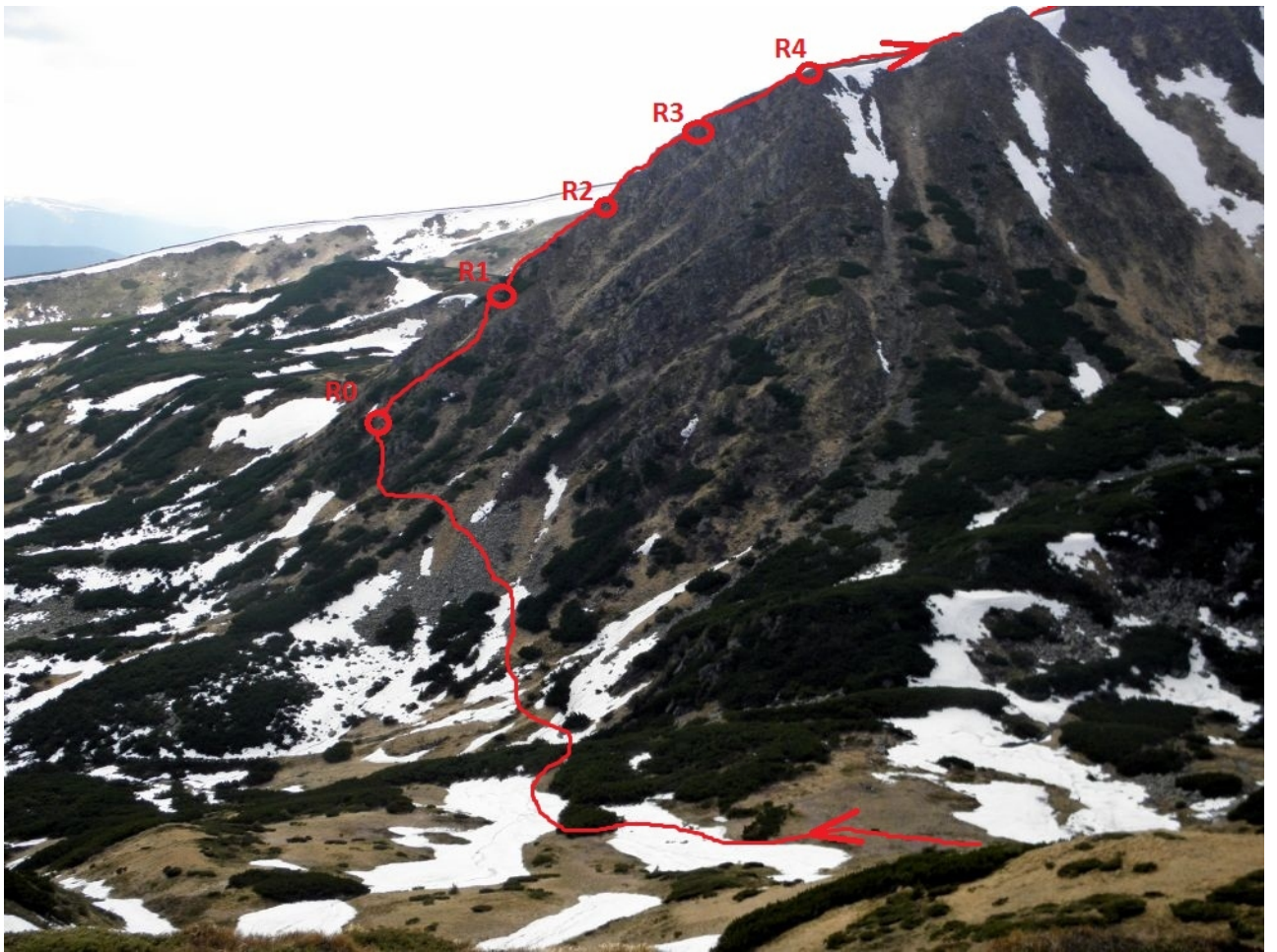

Фото 3. Шлях підходу та підйому.

Фото 4. Підхід до перевалу.

Фото 5. Підхід до першої станції.

Фото 6. Початок підйому по першій мотузці.

Фото 7. Підйом по лінії гребеню.

Фото 8. Підйом останніми двома мотузками.

Фото 9. Вид на пройдений шлях підйому, другу та третю станції.

Фото 10. Скельна розщелина в кінці підйому.

Фото 11. Вихід по стежі на вершину Гутин-Томнатик.

Фото 12. Група на вершині.

Паспорт перевалу Ребра (1Б)

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва (рекомендована)	висота (м)	координати (WGS-84)	категорія складності		
						сезон	зима	міжсезоння
Українські Карпати	Чорногірський	р. Бутинець – р. Мреє	Ребра	1971	48°06'29.48"N 24°30'37.05"E	-	-	1Б

22. Загальний час проходження: 4:25,
(від хребта до сусідньої долини)
23. Затрачено часу на підйом: 0:15,
перепад висот +35 м.
24. Затрачено часу на спуск: 3:00,
перепад висот -260 м.
25. Рухались з самостраховкою: 1:10, з одночасною страховкою: 0:00.
26. Рухались з попеременною страховкою: 0:00, з перильною страховкою: 3:00.
27. Організовано пунктів страховки: 3.

28. Характеристика ключової частини підйому та спуску по ділянкам:

ділянка шляху (від - до)	загальний час проходження (год:хв)	довжина на (м)	крутизна на (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху зі страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих пунктів страховки
						самостраховкою	одночасною	поперемінною	перильною	
Спуск по перевальному злету	3:00	350	45-80	-200	Сніжник, місцями виходи каміння та трави	-	-	-	3:00	3

8. При проходженні перевалу необхідно наступне спеціальне спорядження:
- групове: кішки – 1-2 пари, мотузки 50 м – 2 шт, сніжні якоря або пікети – 4 шт.
- індивідуальне: каска – 1 шт., льодоруб – 1 шт., страх. система в комплекті – 1 шт.
9. Рекомендовані місця для ночівлі: оз. Бребенескул, пол. Гаджина.
10. Перевал пройдено: 7.05.2013 р. у поході 2 к.с.
11. Метеорологічні умови при проходженні перевалу: ясно, вітер 5-7 м/с, темп. +20°C
12. Необхідні додаткові умови до організації руху і страховки.

При спуску – рух поодинці з перильною страховкою, в стороні від основного русла перевального злету.

13. Потенційна небезпека та засоби безпеки.

Потенційною небезпекою є падіння на незначну глибину по сніжнику, потрапляння в лавину. Рух поодинці, перильна страховка. Рух в стороні від основного кулуару, по можливості станції під скельними виступами.

14. Керівник походу Грабець Богдан Богданович.

15. Маршрутна книжка № 14-ГЕ/13 ЦМКК, ЦМКК ФСТУ, 100-00-66666555.

Опис проходження перевалу та картографічний матеріал

Підхід до перевалу здійснено по стежці на гребені Чорногірського хребта з півдня, що зайняло 15 хвилин від повороту на г. Гутин-Томнатик.

Розвідка кулуарів показала, що в кулуарі, який проходили попередні групи, сніг майже стаяв і можливість організувати пункти страховки була обмежена, тому було вирішено обрати для спуску сусідній кулуар (лівіше від класичного), який був більш засніжений.

Для спуску було обрано щільний сніговий карниз дещо північніше г. Ребра, а ньому за допомоги снігового якоря та пікета організовано станцію та провішено вертикальні перила (фото 1, 2). О 12:50 почали спуск. Після кількох метрів майже вертикального дюльферу по снігу рухались по правому борту перевального злету по сніжному схилу крутизною до 45° , орієнтуючись на трав'янисту ділянку зі скельним виступом. Нижче нього, у порівняно неглибокому снігу, організовано другу станцію. Друга мотузка проходила по схилу крутизною до 35° , через невеличку ділянку трави і спускалася до головного русла кулуару, де було закріплено її кінець (фото 3, 5). Звідси учасники з самостраховкою льодорубами рухались лівим бортом кулуару до виположування і місця збору групи (фото 4). Останній учасник на другій мотузці спускався з нижньою страховкою, в зв'язку з неможливістю організувати надійний льодорубний хрест в неглибокому шарі снігу.

Весь спуск зайняв 3 години, після чого група не міняючи льодорубів рушила на північ, огинаючи відріг головного хребта, перейшла в сусідню долину, на ближньому краю якої стала на стоянку, над місцем злиття двох струмків і навпроти великого масиву жерепу.

Висновки та рекомендації

Спуск було здійснено в одному з багатьох паралельних кулуарів, вкритих снігом. Станції організовано у щільному снігу, по можливості під прикриттям скельних виступів. Рух – по черзі по вертикальних перилах, в стороні від основного русла кулуару. За необхідності можна спускатись ще правіше, організовуючи станції на скелях.

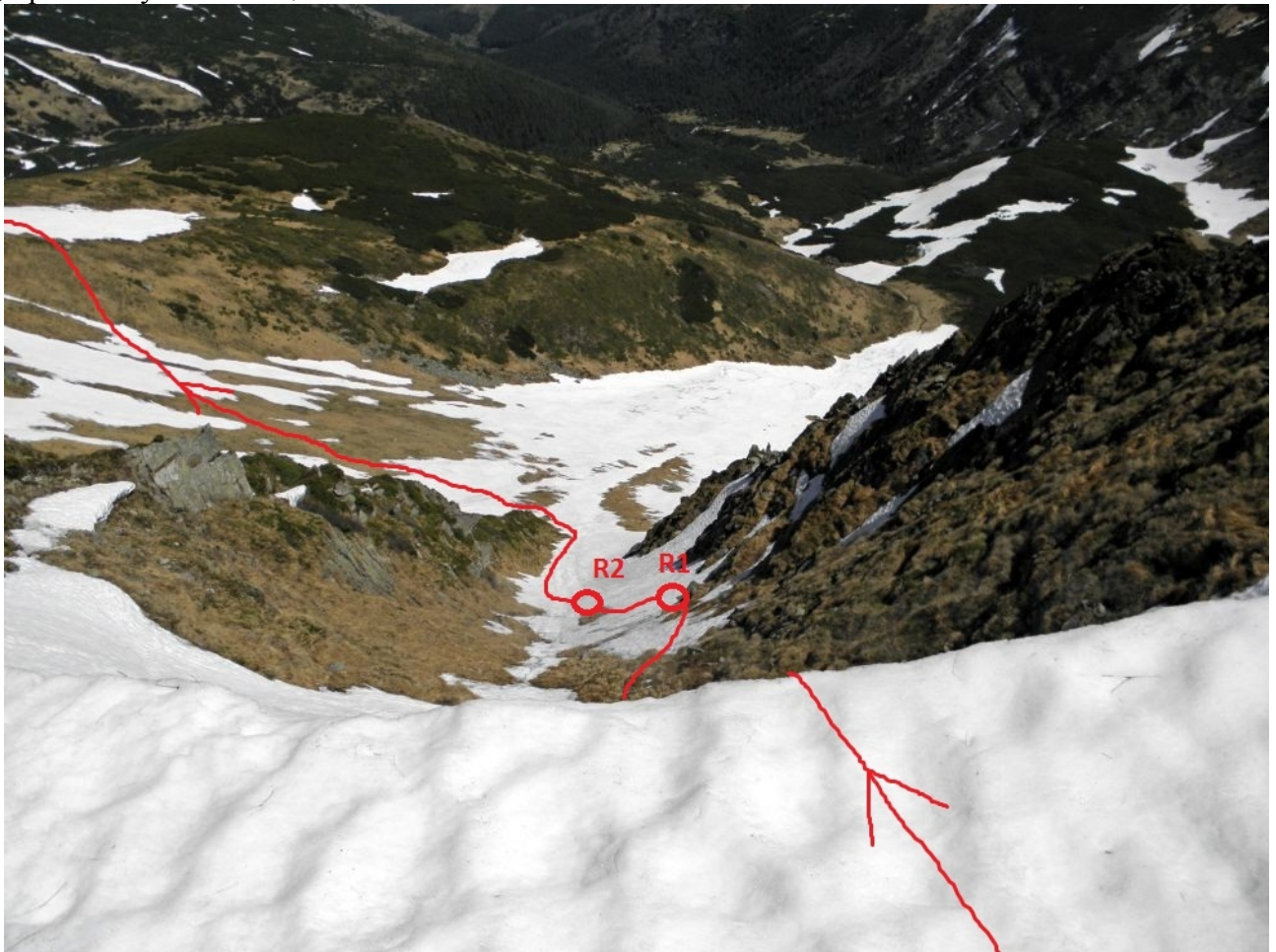

Фото 1. Вид на перевал з його сідловини.

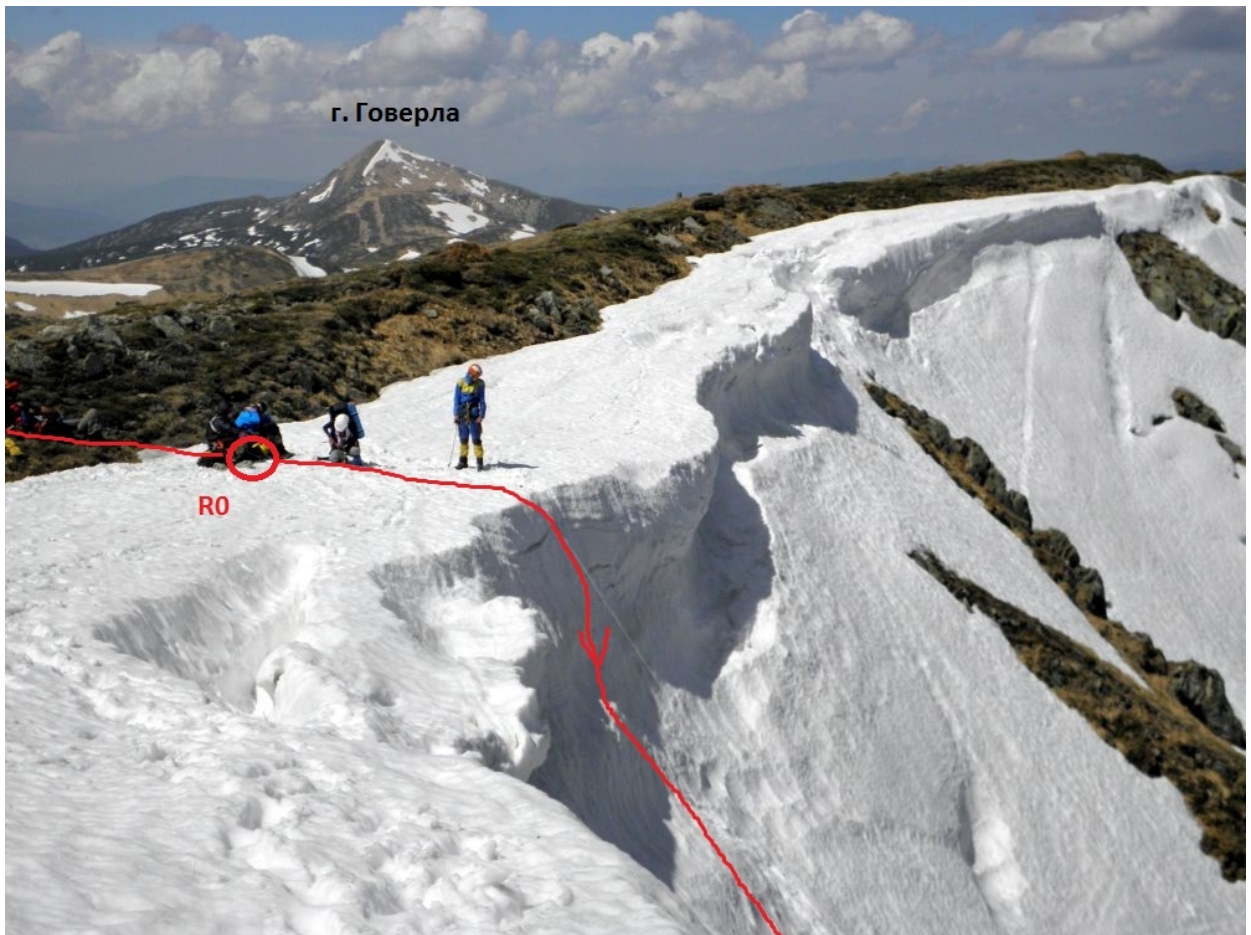

Фото 2. Початок спуску з першої станції.

Фото 3. Технічна частина спуску з перевалу.

Фото 4. Група на фоні пройденого перевалу.

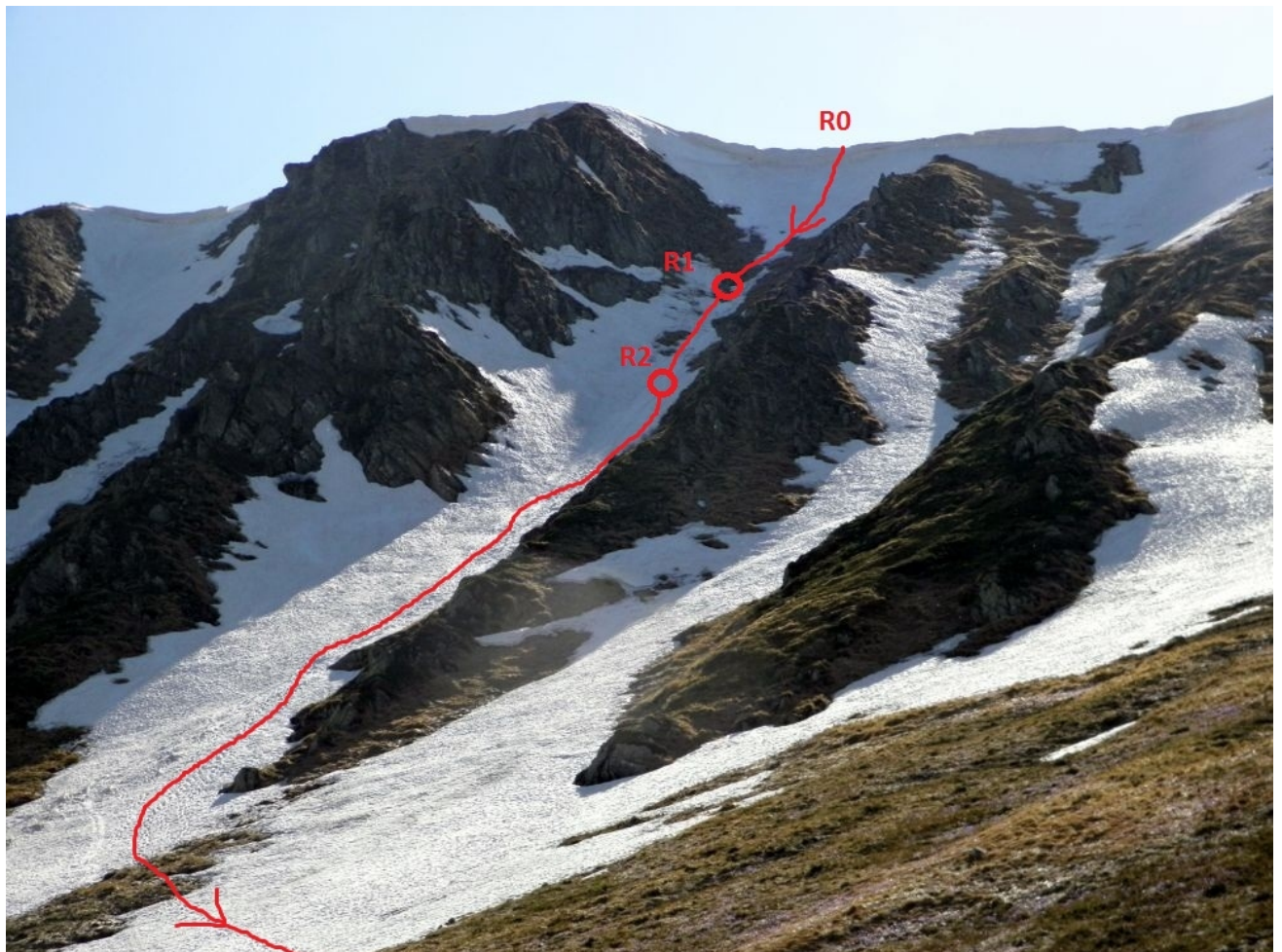

Фото 5. Маршрут спуску.

Паспорт перевалу Шпиці (1Б)

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва (рекомендована)	висота (м)	координати (WGS-84)	категорія складності		
						сезон	зима	міжсезоння
Українські Карпати	Чорногірський	р. Мрее – р. Орендарчик	Шпиці	1848	48°07'17.71''N 24°33'36.14''E	-	-	1Б

29. Загальний час проходження: 3:25,
(від місця стоянки на злитті двох струмків до головного хребта)
30. Затрачено часу на підйом: 3:10,
перепад висот +35 м.
31. Затрачено часу на спуск: 0:15,
перепад висот -260 м.
32. Рухались з самостраховкою: 0:20, з одночасною страховкою: 0:00.
33. Рухались з попеременною страховкою: 0:00, з перильною страховкою: 2:50.
34. Організовано пунктів страховки: 3.

35. Характеристика ключової частини підйому та спуску по ділянкам:

ділянка шляху (від - до)	загальний час проходження (год:хв)	довжина (м)	крутизна (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху зі страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих пунктів страховки
						самостраховкою	одночасною	поперемінною	перильною	
Підйом по перевальному злету	2:50	330	35-60	+160	Сніжник, місцями виходи каміння та трави, нагорі сніжна полиця	0:20	-	-	2:50	3

8. При проходженні перевалу необхідно наступне спеціальне спорядження:
 - групове: кішки – 1-2 пари, мотузки 50 м – 2 шт, сніжні якоря або пікети – 4 шт.
 - індивідуальне: каска – 1 шт., страх. система в комплекті – 1 шт., жумар – 1 шт.
9. Рекомендовані місця для ночівлі: оз. Несамовите, пол. Гаджина.
10. Перевал пройдено: 8.05.2013 р. у поході 2 к.с.
11. Метеорологічні умови при проходженні перевалу: ясно, вітер 3-5 м/с, темп. +18°C
12. Необхідні додаткові умови до організації руху і страховки.
 Рух серпантинном або похилим траверсом на підході, рух поодинці по вертикальних перилах.
13. Потенційна небезпека та засоби безпеки.
 Потенційною небезпекою є падіння на незначну глибину по сніжнику, потрапляння в лавину. Рух поодинці, перильна страховка.
14. Керівник походу Грабець Богдан Богданович.
15. Маршрутна книжка № 14-ГЕ/13 ЦМКК, ЦМКК ФСТУ, 100-00-66666555.

Опис проходження перевалу та картографічний матеріал

Підхід до перевалу почали о 7:15, вийшовши з табору над місцем злиття двох струмків в котловані між вершинами Ребра та Шпиці. Перейшли підтоплену галявину зі струмками і траверсом рушили в бік перевалу, огинаючи невеликий відріг (фото 1). Поверхня – жереп та сніг з виходами каміння, рухатись зручніше під самим схилом, де зарості не такі густі. За 20 хвилин дійшли до початку перевалу, трохи південніше г. Шпиці.

Сніговий покрив незначний, великі площі вкриті просто сухою травою. Чітко виділяються паралельні кулуари, розділені кам'яними стінками. Визначивши необхідний кулуар для підйому, було вирішено зайти в нього траверсом з сусіднього для полегшення проходження, через кам'яні ворота в контрфорсі (фото 2). У системах та з льодорубами почали заходити на сніг справа по ходу руху, від групи розсипаного каміння. Перетнули, піднімаючись, перший сніжний кулуар і підійшли до порівняно невисокої кам'яної стінки, посередині якої прохід між скелями (фото 3). Після проходу ще трохи піднялися з льодорубами, підійшли до протилежної стінки (фото 4) і організували станцію на снігу. Рухаючись вздовж стінки за кілька метрів від неї (фото 6), піднялися на довжину мотузки й організували другу станцію, теж на снігу (фото 5). В кінці підйому подолали снігову шапку крутизною до 70° і третю станцію зробили на великому кам'яному відколі (фото 7, 8). Весь підйом зайняв 2 години 50 хвилин. Також можлива організація станцій на скелях контрфорсів.

Після підйому рушили в бік основного хребта і через 15 хвилин вийшли на нього стежкою по гребеню відрогу гори Шпиці.

Висновки та рекомендації

Маршрут для спуску було прокладено по одному з кулуарів, виходячи з крутизни схилу та кількості снігу, необхідного для організації станцій. Схил перевалу – південно-східний, тому навесні сніг тут швидко тоне. Однак за незначної засніженості для організації станцій можна використати скельні стінки, котрі мають багато монолітних відколів та тріщин. За відповідного напрямку вітру нагорі перевалу може утворюватись сніговий карниз з від'ємною крутизною, що значно ускладнить проходження на підйом.

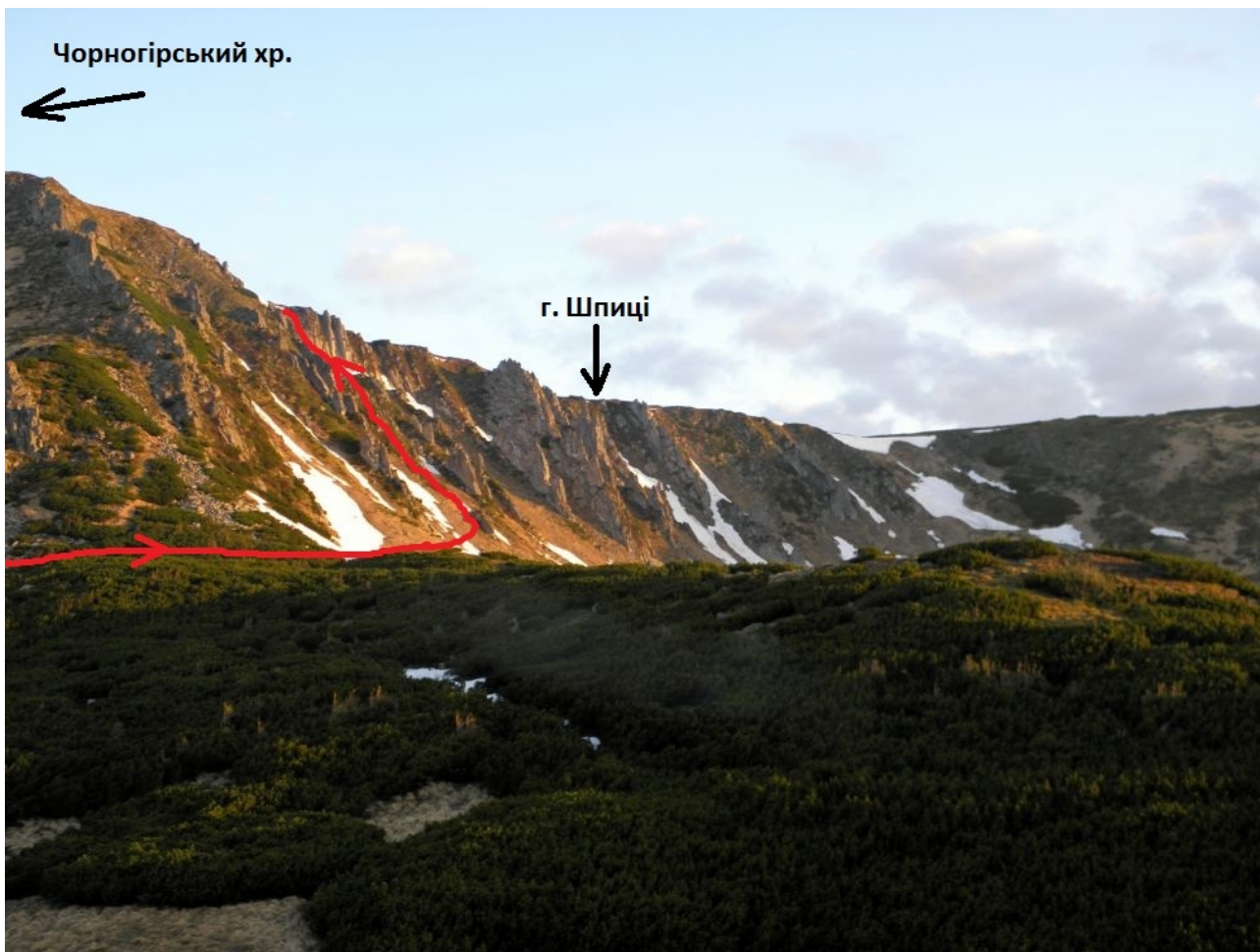

Фото 1. Вид на перевал з місця стоянки.

Фото 2. Група перед початком підйому.

Фото 3. Початок підйому, траверс сніжного схилу.

Фото 4. Підхід під місце організації першої станції.

Фото 5. Остання ділянка підйому, друга станція.

Фото 6. Вид на першу та другу станції.

Фото 7. Завершення підйому, третя станція.

Фото 8. Завершення підйому.

Фото 9. Розбирання першої станції.

Фото 10. Група на перевалі.

Паспорт перевалу Петрос Черногірський (1А)

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва (рекомендована)	висота (м)	координати (WGS-84)	категорія складності		
						сезон	зима	міжсезоння
Українські Карпати	Черногірський	р. Киянець – р. Кевелів	Петрос Черногірський	2020	48°10'20.04"N 24°25'20.88"E	-	-	1А

36. Загальний час проходження: 2:35,
(від стоянки на пол. Скопеська до г. Петрос)
37. Затрачено часу на підйом: 2:35,
перепад висот -180 м / + 680 м.
38. Затрачено часу на спуск: 0:00,
перепад висот -0 м.
39. Рухались з самостраховкою: 0:35, з одночасною страховкою: 0:00.
40. Рухались з попеременною страховкою: 0:00, з перильною страховкою: 0:00.
41. Організовано пунктів страховки: 0.

42. Характеристика ключової частини підйому та спуску по ділянкам:

ділянка шляху (від - до)	загальний час проходження (год:хв)	довжина (м)	крутизна (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху зі страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих пунктів страховки
						самостраховкою	одночасною	поперемінною	перильною	
Підйом з дороги до початку злету	0:45	730	30	+130	Сніжник, трав'янистий схил з виходами каміння	-	-	-	-	-
Вихід по злету на гребінь хребта	0:35	680	35-45	+275	Сніжник, нагорі снігова полиця	0:35	-	-	-	-
Підйом по хребту на вершину Петрос	0:25	950	25	+190	Стежка, місцями сніг	-	-	-	-	-

8. При проходженні перевалу необхідно наступне спеціальне спорядження:
- групове: -
  - індивідуальне: трекпаліці – 1 пара, каска – 1 шт., льодоруб – 1 шт., страх. система в комплекті – 1 шт.
9. Рекомендовані місця для ночівлі: пол. Скопеська, пол. Головчиська, пол. Шешул, пол. Шумнеска.
10. Перевал пройдено: 9.05.2013 р. у поході 2 к.с.
11. Метеорологічні умови при проходженні перевалу: ясно, вітер 1-3 м/с, темп. +20°C

12. Необхідні додаткові умови до організації руху і страховки.

При підйомі – рух по черзі по сніжних східцях, при спуску – рух поодиночі по перилах із самостраховкою.

13. Потенційна небезпека та засоби безпеки.

Потенційною небезпекою є падіння на незначну глибину по сніжнику, падіння зі скель на спуску, потрапляння в лавину, падіння каміння зі скель. Рух поодиночі, самостраховка, перильна страховка. Рух в стороні від основного кулуару, по можливості станції під скельними виступами.

14. Керівник походу Грабець Богдан Богданович.

15. Маршрутна книжка № 14-ГЕ/13 ЦМКК, ЦМКК ФСТУ, 100-00-66666555.

Опис проходження перевалу та картографічний матеріал

Зі стоянки на пол. Скопеська рушили о 7:10 по ґрунтовій дорозі в бік Петроса. На розвилці повернули вправо і почали обходити вершину зі сходу, по дорозі в бік с. Лазещина. Через 1,2-1,3 км після розвилки дорога перетинає струмок, що витікає з широкого кулуару, далі при дорозі є кілька дерев'яних будівель.

Перетнули струмок і продовжили шлях по його лівому орографічному березу, по снігу та трав'янистому схилу з чагарником, крутизною до 30° , до місця з кількома невеликими водоспадами. Далі по старому сліду лавини продовжили підйом в цирк, утворений схилами г. Петрос та його западним ребром. Після цього – трохи звернувши вліво, вздовж основного русла кулуару до його розходження на два нерівних рукави.

Тут змінили трекпалиці на льодоруби і продовжили підйом по правому по ходу руху, меншому рукаву. Поверхня – суцільний сніжний схил крутизною до 40° . Нагорі – сніжна полиця і гребінь хребта, вже без снігу. Підйом від дороги зайняв 1 годину 20 хвилин. Після збору група рушила по гребеню вліво в напрямку вершини Петрос, йдучи по ґрунтовій стежці. За 25 хвилин піднялися на вершину.

Спускалися по стежці в напрямку г. Шешул і с. Кваси. За 1 годину 35 хвилин ходового часу дісталися до місця наступної стоянки на пол. Шумнеська.

Висновки та рекомендації

Через високу щільність і незначну кількість снігу маршрут було прокладено майже по головному руслу кулуару, однак характер кулуару і стан рослинності дозволяють зробити висновок про його значну лавинну небезпеку взимку. Тому перед підйомом або спуском слід оцінити поточну лавинну небезпеку, можливо рухатись далі від русла кулуару. Також при відповідному вітрі можливе утворення сніжного карнизу на гребені, що значно ускладнить проходження перевалу на підйом.

Фото 1. Шлях підйому.

Фото 2. Шлях підйому на гребінь.

Фото 3. Вид на пройдений шлях підйому.

Фото 4. Рух групи з льодорубами.

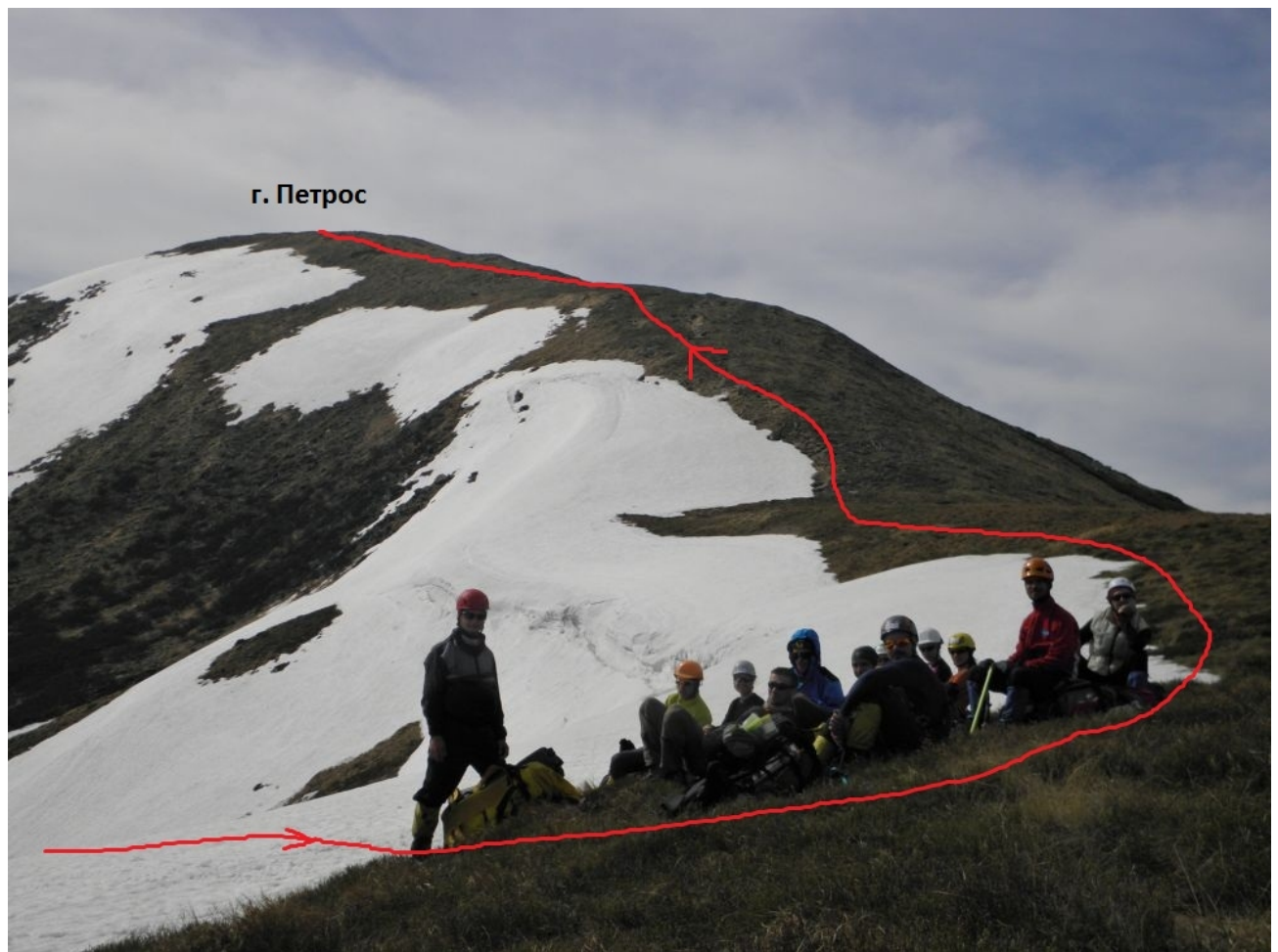

Фото 5. Шлях підйому по гребеню на Петрос.

Фото 6. Група на вершині Петрос.